

Posudek vedoucího bakalářské práce Michaely Stanové *Resentiment v Dostojevského Zápiskoch z podzemia*

Porozumět *Genealogii morálky* z velké části znamená vypořádat se s pojmem resentimentu. Není to vůbec jednoduché, neboť Nietzsche resentiment definuje opisem, jak je pro něj u zásadních konceptů zvykem. Jednou ze strategií, jíž si vykladač při explikaci resentimentu může účinně vypomoci, je hledání analogií, tedy popisy obdobných rysů obrazu člověka u jiných myslitelů. Následným srovnáním s Nietzscheovými charakteristikami se při troše štěstí či dobře zvoleném souputníkovi začnou plastičtěji formovat jednotlivé zřetely, v nichž se komplexní pojem resentimentu vrství. Zřejmě bychom potřebovali podrobně vylíčenou genealogii resentimentu; té ovšem pravděpodobně musí předcházet pokusy o napojování souvislostí, čímž mám na mysli paralely, o nichž jsem hovořil výše.

Studentka Michaela Stanová ve své bakalářské práci jednu z možných paralel zachycuje a dlužno poznamenat, že její výběr – porovnat resentiment s životem, myšlenkami a (ne)činy člověka z podzemí, jak je fabuluje M. Dostojevskij – se mimořádně vyřadil. Nebyla to ovšem rána naslepo. Seznam sekundární literatury více než naznačuje, že studentka měla téma dobře prostudované ještě před tím, než se pustila do jeho zpracování. Na druhou stranu ale rovněž platí, že dokázala od motivů pojednávaných jejími předchůdci náležitě odhlédnout. Za jeden z nejdůležitějších momentů celé práce považuji skutečnosti, že si autorka dokázala najít vlastní výkladovou perspektivu a že se jí celou dobu pevně drží.

Dalším důležitým momentem je to, že se studentka při rozvíjení argumentu vrací k vlastním tvrzením, a tak sebe samu koriguje. U bakalářských prací to nebývá obvyklé, proto tento faktor zdůrazňuji. Zároveň jej vysoce oceňuji, neboť je příznakem samostatného myslitelského výkonu. Takovou prací je zkrátka radost číst. Nejzřetelněji se autorčina „sebekontrola“ projevuje při interpretaci pokynu, jenž prochází filosofií již od samého počátku – delfského „poznej sebe sama“. Třebaže je Nietzsche v poznámce týkající se přímo *Zápisků z podzemí* k této „radě“ značně skeptický a výklad pochybnost drží, později se autorka dobírá stanoviska, v němž je motiv sebepoznání přinejmenším zčásti připuštěn. Zdá se mi, že u samotného Nietzscheho bychom našli něco obdobného. Chápu to jako poukaz, že studentka rozumí *Genealogii* opravdu precizně.

Jelikož nemám k práci konkrétní námitky, předložím několik námětů, jež by mohly být u obhajoby rozvedeny. Netýkají se bezprostředně práce jako takové, spíše mají vyvolat další rozvinutí napsaného.

- 1) V práci se poměrně často hovoří o pudech či instinktech, aniž by se blíže uchopovaly; to pochopitelně není námitka, neboť by si to vyžádalo samostatnou práci. Spíše mě při četbě napadala otázka, zda je resentiment sám pudem.

- 2) Dvakrát se v textu hovoří o „ochoření člověka sebou samým“; zde již bych alespoň přiblížení toho, co by to mělo znamenat, očekával. A možná i krátké rozvedení toho, jak Nietzsche pojímal „nemoc“.
- 3) Na straně 21 (tištěné verze; srov. s. 27 elektronické verze) čteme: „Člověk resentimentu totiž hovoří razantně „nie“ všickému a každému, čo/kto nie je ním samým.“ Teoreticky by takovéto stanovisko mělo vést k individualismu, kde se tedy bere „stádo“? A jak je to se souvislostí mezi člověkem z podzemí a stádností?
- 4) S odkazem na větu: „...ľudia resentimentu si v ich zlobe nad nespravodlivosťou a utrpením až zvláštne masochisticky užívajú.“ (24/30) bych si rád poslechl, jak studentka posuzuje vazbu resentimentu a masochismu.

Hodnocení

Celkový vysoce kladný dojem z četby předložené práce umocňuje autorčina snaha o hledání způsobu, jak resentment překročit (analýza postavy Lízy), resp. zdařilý pokus o identifikaci resentimentu ve žhavé přítomnosti. Nenapadá mě nic výstižnějšího, než doporučení, že přečíst si tyto kapitoly prostě stojí za to. A zcela nepochybně to platí o celé práci. Ze všech těchto důvodů doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnocení **výborně**.

V Praze 9. 9. 2023

Jakub Chavalka